ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਡੈਲੋਇਟ ਹਾਸਕਿੰਸ ਅਤੇ ਸੈੱਲਜ਼ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ. & ਐਨ.ਆਰ.
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2305-2307 ਦੇ 2022)
ਮਈ 03, 2023

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ 140(5) – ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ – ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ – ਧਾਰਾ 140(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ.) ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਸੁਓ ਮੋਟੋ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ, ਉਸ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ – ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਹੁਣ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ – ਕੀ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ / ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਬੰਧਤ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ – ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ / ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ – ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਡੀਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ – ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ;

ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮ ਸ.140(5) ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਸ.140(5) – ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵੈਧਤਾ ਦਾ – ਸ.140(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ.), ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ, ਉਸ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ – ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ – ਫੈਸਲਾ: ਸ.140(5) ਨਾ ਤਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ, ਮਨਮਾਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟਸ. 14, 19(1)(ਜੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ – ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਸ.140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ – ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸ.140(5) ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ ਅਣਉਚਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਦਿ, ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਕਿਸੇ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋਣਗੇ – ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ, ਸ.140(5) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਮਾਨਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟਸ. 14 ਅਤੇ 19(1)(ਜੀ)।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਸ.140(5), ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ – ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ – ਕਿਸਮ ਦਾ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ ਟੈਮ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਵਾਰੰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ – ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ.140(5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਸਥਾਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਵਰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਸ.140(5), ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ – ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਦਾ – ਜਦੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ — ਫੈਸਲਾ: ਸ.140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਸ.140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਸ.140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ 140(5) – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ – ਜੇਕਰ ਐਕਟ, 2013 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ – ਫੈਸਲਾ: ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਇਹ ਆਰੋਪ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਡੀਟਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ 212(14) – ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸੀਰੀਅਸ ਫਰਾਡ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਆਫਿਸ (ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ.) ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 212(14) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ, ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ – ਨਤੀਜਤਨ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 30 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਇਕ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਯੋਗ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ 30 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ – ਜੋ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. – ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ – ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਆਈ.ਐਲ.&ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਥ – ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਆਈ.ਐਲ.&ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੂਰੀ ਸੀ – ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਸੀ — ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਲਈ

ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ — ਚਿੰਤਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ — ਇਸ ਲਈ, ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਅਧਿਆਇ X – ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ – ਫੈਸਲਾ: ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ – ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਵੀ" – ਅਰਥ – ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ/ਇਹ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਫੈਸਲਾ: ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਵੀ" ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਵੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ – ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 2013 – ਧਾਰਾ.140(5)।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਸਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ ਟੈਮ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਸਥਾਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। [ਪੈਰਾ 5.2]

2. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ.ਇਹ ਧਾਰਾ 140(5) (ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੇਰਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸੰਸਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ NCLT ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਤਹਿਤ NCLT ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਨਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਨਤੀਜੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੋਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ NCLT ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਕੋਲ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। [ਪਰਾ 5.3][1006-A-G]

3. ਕਿਸੇ ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ

ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਆਡਿਟਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਾਂਝ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਡਿਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਟਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 6]

4. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਇੱਕ ਸੁਸਥਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਚਲਣਗੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਗੇ। ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕਿ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਨੇ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ/ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਕੋਈ ਵੀ" ਸ਼ਬਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 6.]

5. ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸਕੀਮ 'ਤੇ ਐਕਟ, 2013, ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ/ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲਾਜ਼ੀਕਲ ਅੰਤ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੌਰਾਨ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਆਡੀਟਰ ਨੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਨਹੀਂ. ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਜੋ ਆਡੀਟਰ ਕੋਲ ਹੈ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) (ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਏ ਕੰਪਨੀ ਨੇ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਨਤੀਜਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ

140(5)। ਇਸ ਲਈ, ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ, ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤੀਫਾ/ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਉੱਥੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ 140(5) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਤੀਜਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾ 7][1008-ਸੀ-ਜੀ]

6.1. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾਵਾਂ 132, 141, 147, 245 ਅਤੇ 447 ਦੀ ਐਕਟ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ, ਧਾਰਾ 140(5) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਤਿਰਿਕਤ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 8]

6.2. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਇ X, ਆਡੀਟਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 241(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9]

6.3 ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ"। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਐਕਟ, 2013 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਖਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕੋਈ ਆਡੀਟਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10]

7. ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਅਤਿਰਿਕਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ/ਵਾਇਰਸ ਬਾਰੇ ਮੂਲ ਰਿਟ ਯਾਚਿਕਾਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਤਿਰਿਕਤ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਣਗਾਈਡਿਡ ਅਤੇ ਅਣਕਾਬੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਮੌਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤੇਗੀ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਖਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 12]

8. ਜਿਹੜੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਣਉਚਿਤ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਦਿ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਜਨਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਸਮੇਤ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ X ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ" ਲਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ।.ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ

ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 13]

9. ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਸਮੇਤ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਅਤਿ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਧਾਨ/ਸੰਸਦ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਲਣ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ, ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਸਮੇਤ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਧੀਨ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਖੜ੍ਹੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨਾ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(g) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 14]

10.1. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰ-ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਮਾਈਂਡ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 750 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ 32000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਾਈਂਡ ਦਾ ਗੈਰ-ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਨੋਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਚੀਜ਼ ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾਸ 15.1 ਅਤੇ 15.2]

10.2. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਜੋ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. – ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਸਬਸਿਡੀਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਬਸਿਡੀਆਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਲਾਉਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਚਿੰਤਤ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਭਿਯੋਗ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੌਕਾ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15.3]

11. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾ ਤਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14, 19(1)(ਗ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ/ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ

ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੁਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ/ਕਾਰਵਾਈ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 16]

ਦੇਵਾਸ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅੰਤਰਿਕਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ (2023) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216; 46; ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1989) ਸੁਪਲੀ 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 25 : [1988] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 361; ਆਈ.ਸੀ.ਏ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਐਲ.ਕੇ. ਰਤਨਾ ਅਤੇ ਓਰਸ (1986) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 537 : [1986] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1049; ਧਾਰਨੀ ਸੁਗਰਸ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 480 : [2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 307; ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਖੈਤਾਨ (2023) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643; ਟੋਲਾਰਾਮ ਰੇਲੁਮਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬੌਂਬੇ [1955] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 158; ਭੁਵਾਲਕਾ ਸਟੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ. (2017) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 : [2017] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 993; ਸੰਤ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਮਾਡਰਨ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2010) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 : [2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 621; ਬੀ. ਹਿੰਮਤਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਕੰਪਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2018 ਐਸ.ਸੀ. 2804: [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 496 ; ਸੈਲੂਲਰ ਆਪਰੇਟਰਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186 : [2002] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 222; ਪਸੁਪੁਲੇਟੀ ਵੇਂਕਟੇਸਵਰਲੂ ਬਨਾਮ ਮੋਟਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਟ੍ਰੇਡਰਸ (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 770 : [1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 958; ਕਰੋਨਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪਾਰਵਤੀ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559 : [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 656; ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 732 : [2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 290; ਬਲਰਾਮ ਗਾਰਗ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ. (2022) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 425; ਸੀਰੀਅਸ ਫਰਾਡ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਆਫਿਸ ਬਨਾਮ ਰਾਹੁਲ ਮੋਦੀ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266 : [2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 91; ਮਨਸੁਖਭਾਈ ਵਿਠਲਦਾਸ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 622 : [1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 705; ਕੇ.ਕੇ. ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 676 : [2018] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 315; ਅਨਿਰੁਧਸਿੰਘਜੀ ਕਰਨਸਿੰਘਜੀ ਜਾਦੇਜਾ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302 : [1995] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 637; ਟੀ. ਤਕਾਨੋ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ. (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162 ਅਤੇ ਮੋਹਦ. ਇਕਬਾਲ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (1979) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 172: [1979] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1007 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੀ.ਐਮ.ਸੀ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 2014 (3) ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.ਐਨ (ਕ੍ਰਿ.) 454; ਕਮਲ ਲੋਚਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਓੜੀਸਾ ਦੇ ਰਾਜ (1982) 54 ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ 509; ਏ.ਵੀ. ਧਰਮ ਰੈਡੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 ਕ੍ਰਿਲ.ਐਲ.ਜੇ 185 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਯੂਸੁਫਅਲੀ ਮੁੱਲਾ ਨੂਰਭੋਯ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ 1949 ਕ੍ਰਿ ਐਲ.ਜੇ 889 ਅਤੇ ਗੋਕੁਲਚੰਦ ਦ੍ਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜਾ, (1947-48) 75 ਆਈ.ਏ 30- ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2023] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 216 ਪੈਰਾ 3.6 ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1988] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 361 ਪੈਰਾ 4(xiii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1986] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1049 ਪੈਰਾ 4(xiii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2019] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 307 ਪੈਰਾ 4(xiv) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2023] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 643 ਪੈਰਾ 4(xvii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1955] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 158 ਪੈਰਾ 4(xvii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2017] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 993 ਪੈਰਾ 4(xix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 621 ਪੈਰਾ 4(xix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 496 ਪੈਰਾ 4(xxiv) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2002] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 222 ਪੈਰਾ 4(xxiv) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1975] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 958 ਪੈਰਾ 4(xxiii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 656 ਪੈਰਾ 4(xxix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2006] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 290 ਪੈਰਾ 4(xxix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2022] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 425 ਪੈਰਾ 4(xxix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2019] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 91 ਪੈਰਾ 4.1(iv) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 705 ਪੈਰਾ 4.1(xix) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2018] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 315 ਪੈਰਾ 4.1(xxi) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1995] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 637 ਪੈਰਾ 4.1(xxii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[2022] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 162 ਪੈਰਾ 4.1(xxii) ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

[1979] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1007 ਪੈਰਾ 4.1(xxiv) ਫੌਜਦਾਰੀ/ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : ਫੌਜਦਾਰੀ

ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2305-2307 ਦੇ 2022।

21.04.2020 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ CRLWP ਨੰਬਰ 5023, 5035 ਅਤੇ 5036 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2302-2303 ਦੇ 2022, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 793 ਦੇ 2022, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ

ਨੰਬਰ 2298 ਦੇ 2022, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 801 ਦੇ 2022, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2299 ਦੇ 2022, ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 877 ਦੇ 2022, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2300 ਅਤੇ 2304 ਦੇ 2022

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਏ.ਐਸ.ਜੀਜ਼, ਬਾਲਾਸੁਬਰਮਾਣੀਅਨ, ਅਰਵਿੰਦ ਦਾਤਾ ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਦਾਰੀਅਸ ਖੰਬਾਟਾ, ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਡੇਵ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਮਨ ਟੰਡਨ, ਸਮਰਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਯ ਸਿੱਕਾ, ਕਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਗੁਪਤਾ, ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ ਝਾ, ਮਿਸ ਰੀਤਾ ਆਨੰਦ, ਮਿਸ ਵਸੁਧਾ ਵਿਜੈਸ਼ੀਲ, ਅਧਿਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਮਿਸ ਪਦਮਜਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਨੀਲਾ ਕੇਦਾਰ ਗੋਖਲੇ, ਮਿਸ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਪਾਠਕ, ਮਿਸ ਬਰਖਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਜਤ ਨੈਰ, ਭੁਵਨ ਕਪੂਰ, ਅਨੁਕਲਪ ਜੈਨ, ਦੀਪਾਬਾਲੀ ਦੱਤਾ, ਪ੍ਰਤਿਯੁਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਿਸ ਮਿਸ਼ਾ ਰੋਹਤਗੀ ਮੋਹਤਾ, ਮਿਸ ਸੁਵੇਨੀ ਭਗਤ, ਮਿਸ ਆਯੁਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਨਕੁਲ ਮੋਹਤਾ, ਨਿਸ਼ਚਯ ਨਿਗਮ, ਮਹੇਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਿਸ਼ੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਰਾਹੁਲ ਦ੍ਵਾਰਕਾਦਾਸ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਾਚੀ ਧਨਾਨੀ, ਮਿਸ ਰਿਸ਼ਿਕਾ ਹਰੀਸ਼, ਮਿਸ ਨਿਯਤੀ ਕੋਹਲੀ, ਮਿਸ ਜੂਹੀ ਬਹਰੀਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਥਮ ਵੀਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ ਰੋਹਿਣੀ ਜੈਸਵਾਲ, ਮਿਸ ਮਾਨਵੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਈ. ਅਗਰਵਾਲਾ, ਵਾਈ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਆਦਿਤਯ ਜਲਾਨ, ਮਿਸ ਅਨੰਯਾ ਘੋਸ਼, ਰਾਘਵ ਸ਼ੈਟੀ, ਮਿਸ ਭਾਗਿਆ ਕੇ. ਯਾਦਵ, ਮਿਸ ਵਾਨਿਆ ਚਾਬਰਾ, ਅਨੰਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ ਸ਼੍ਰਾਵਣੀ ਚੌਧਰੀ, ਬ੍ਰਾਇਨ ਮੋਸਿਸ, ਮਿਸ ਆਕਾਂਕਸ਼ਾ ਕੌਲ, ਆਦਿਤ ਖੇਰਾਨਾ, ਮਿਸ ਵਿਧੀ ਠਾਕੁਰ, ਪ੍ਰਸੂੱਤ ਦਲਵੀ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਭਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਮਿਸ ਕੀਰਤੀ ਦਾਧੀਚ, ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੋਹਿੰਤ ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ:

1. ਇਸ ਬੈਚ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲਾਂ/ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਉੱਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ 2013 ਦੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ (ਇਸਨੂੰ 'ਐਕਟ, 2013' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਤੇ 28.05.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ (ਇਸਨੂੰ 'ਆਈਐਫਆਈਐਨ ਐਸਐਫਆਈਓ ਰਿਪੋਰਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਈਐਲ&ਐਫਐਸ ਫਾਇਨੈਂਸਿਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਇਸਨੂੰ 'ਆਈਐਫਆਈਐਨ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਨ।

1.1 ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2305-2307/2022, ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2302-2303/2022 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2300/2022 ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, 21.04.2020 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4144 & 4145 ਦੇ 2019 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ 29.05.2019 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂਚ ਦਫਤਰ (ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ.) ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ (ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ) & ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਸੀ.ਸੀ. 20/2019 ਰਾਹੀਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

1.2 ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2302-2303/2022 ਵਿੱਚ, ਚੁਣੌਤੀ ਆਈ.ਐਲ.&ਐਫ.ਐਸ. ਫਾਇਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੇ ਆਡੀਟਰ, ਨਾਮਤ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. & ਅਸੋਸੀਏਟਸ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ. (ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ.) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2305-2307/2022 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2300/2022 ਵਿੱਚ, ਚੁਣੌਤੀ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ, ਨਾਮਤ, ਦਿਲੋਇਟ ਹਾਸਕਿਨਸ & ਸੈਲਜ਼ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ. (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਦਿਲੋਇਟ") ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਨਾਮਤ, ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ।

1.3 ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2298/2022, 2299/2022 & 2304/2022 ਦਿਲੋਇਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੋ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ

ਹੈ।

1.4 ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 793/2022, 801/2022 & 877/2022 ਦਿਲੋਇਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦੋ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ 04.03.2020 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਤੱਥਾਤਮਕ ਪਿਛੋਕੜ:

2. ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿਵਰਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ, 2018 ਦੌਰਾਨ ਆਈ.ਐਲ.&ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਡਿਫਾਲਟਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਬੋਝ 91,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਨੀ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਨੂੰ ਢਹੁਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬਾਂਡ ਯੀਲਡਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ 30.09.2018 ਨੂੰ ਆਈ.ਐਲ.&ਐਫ.ਐਸ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਫਤਰੀ ਜ਼ਿਕਰਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਲਜ਼ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ [ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.] ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਨੋਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀ ਸੀ:

(a) ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਲਗਭਗ 91,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਭਰ 'ਚ 6,950 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 13 ਗੁਣਾ ਲੀਵਰੇਜ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ, ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਨੇ 2,670 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ;

(b) ਇਹ ਕਰਜ਼ ਦਾ ਸੰਕਟ, ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ, ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਸਜਾਏ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਅਤੇ

(c) ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਤਬਾਹੀਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

2.1 ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 208 ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

2.2 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ 01.10.2018 ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3638/2018 ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ.) ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਹਟਾਉਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਉਸੇ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਯਾਨੀ 01.10.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਦੇ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਆਫ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੇ 30.10.2018 ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਰਸਤੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨਾਲ 31.10.2018 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ 01.10.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।

2.3 30.09.2018 ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 01.11.2018 ਦੀ ਈ-ਮੇਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਲਾਈ ਟਰੱਸਟ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ "ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 212(11) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੁਲਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਖੋਜਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ "ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ..." ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ 'ਤੇ ਸੀ।

2.4 ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3638/ 2018 ਵਿੱਚ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਵ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਵਿਵਿਧ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਚਲ/ਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਟੈਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ।

2.5 ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟਸ ਦੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 04.12.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਮਾ ਫੇਸੀ ਰਾਏ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2018 ਦੀ ਧਾਰਾ 130 ਅਧੀਨ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ., ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਨੈੱਟਵਰਕਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਆਈ.ਟੀ.ਐਨ.ਐਲ.) ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਾਇਆ ਧਾਰਾ 130 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 01.01.2019 ਨੂੰ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ., ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਅਤੇ ਆਈ.ਟੀ.ਐਨ.ਐਲ. ਦੇ ਪਿਛਲੇ 5 ਵਿੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ., ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਅਤੇ ਆਈ.ਟੀ.ਐਨ.ਐਲ. ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਬਿਆਨਾਂ/ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪਾਇਆ।

2.6 ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਆਡੀਟਰਾਂ (ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਅਤੇ ਡੈਲੋਇਟ) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 130 ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 01.01.2019 ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਪਨੀ ਲਾ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ.) ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਾਇਆ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 31.01.2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 31.01.2019 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਾਇਆ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 04.06.2019, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ ਪੂਰਵ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2018 ਦੀ ਧਾਰਾ 130 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

2.7 ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ (ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ.) ਨੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਐਕਟ, 1934 ਦੀ ਧਾਰਾ 45ਐਨ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਜਾਂਚ/ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮਿਤੀ 22.03.2019 ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ/ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾ ਕੀਤੀ। ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 13.05.2019 ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੂੰ ਆਡੀਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 140(1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ

ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ। ਮਿਤੀ 29.05.2019 ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਜਿਥੇ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਵੀ ਪੇਸ਼ ਸੀ/ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ।

2.8 30.09.2018 ਨੂੰ ਦਫਤਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

2.9 ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ 29.05.2019 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੀਜਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਵੈਸਟਰਨ ਰੀਜਨ) ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ/ਅਭਿਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 447 ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ/ਅਭਿਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਰ/ਵ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 417, 420 ਅਤੇ 120B ਨਾਲ। ਰੀਜਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.10 ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ 30.05.2019 ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ - ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ), ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਆਡੀਟਰਾਂ/ਪੂਰਵ ਆਡੀਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ, ਹੋਰਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 20/2019 ਸੀ।

2.11 ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ 10.06.2019 ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ, ਨਾਮਤੰਰ 'ਤੇ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. & ਡੈਲੋਇਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਗੇਜਮੈਂਟ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਰੁੱਧ। ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇ; ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਡੈਲੋਇਟ ਨੂੰ ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਲਈ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਾ 2012-13 ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹਾ 2017-18 ਲਈ; ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ ਐਲਾਨ/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ., ਇਸ ਦੇ ਇੰਗੇਜਮੈਂਟ ਪਾਰਟਨਰਾਂ, ਡੈਲੋਇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇੰਗੇਜਮੈਂਟ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਅਧੀਨ।

2.12 ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ 19.06.2019 ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਨੂੰ ਇਸਤੀਫਾ ਦਾ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

2.13 ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇੰਗੇਜਮੈਂਟ ਪਾਰਟਨਰਾਂ ਨੇ 19.06.2019 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ (i) ਉਹ ਹੁਣ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 140(5) ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਅਤੇ (ii) ਧਾਰਾ 140(5) ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ।

2.14 ਡੈਲੋਇਟ ਨੇ 19.06.2019 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਡੈਲੋਇਟ ਹੁਣ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਲਈ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਹੁਣ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਲਈ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2.15 ਆਡੀਟਰਾਂ (ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. & ਡੈਲੋਇਟ) ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2.16 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ।

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

3. ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੌਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

3.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ/ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਂਠ-ਗਾਂਠ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸੰਬੰਧ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਐਕਟ, 2013 ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸਾਰਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 140(5) ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3.2 ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸਿਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 750 ਪੰਨਿਆਂ ਅਤੇ 32000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਰਾਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

3.3 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੂਰੀ ਅਤੇ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਹੈ।

3.4 ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140 ਨੂੰ "ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਹਟਾਉਣੀ, ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 10 ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(1) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 140(2) ਅਤੇ (3) ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(4) ਇੱਕ ਏ.ਜੀ.ਐਮ. ਵਿੱਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਰਹੇ ਆਡੀਟਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਨਾ, ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਐਕਟ, 2013 ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣ ਲਈ NCLT ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ। ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਐਕਟ NCLT ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੁਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਦੋ ਹਨ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5), ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਕਿ ਉਕਤ ਆਡੀਟਰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ, ਭਾਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਫਰਮ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਵੀ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 447. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੌਰਾਨ ਆਡੀਟਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜੇ ਵੀ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਡੀਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਡੀਟਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ. ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.5 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 1‘40(5) ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਇਆ:

ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ

ਅਗਸਤ 2004 ਦੇ ਆਸਪਾਸ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956 ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1956 ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਕੰਪਨੀ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮਸੌਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਵੱਲੋਂ ਡਾ. ਜੇ.ਜੇ. ਇਰਾਨੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੇਠ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

a. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ 2008 ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ 2009

ਜੇ.ਜੇ. ਇਰਾਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ, 2008 ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 23 ਅਕਤੂਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। 2008 ਦਾ ਬਿੱਲ ਵਿੱਤ ਸਬੰਧੀ ਸੰਸਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ (ਪੀਐਸਸੀ) ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪੀਐਸਸੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 2008 ਦਾ ਬਿੱਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 107(5) ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ।[NONE]

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ 2009 ਨੂੰ 15 ਜੁਲਾਈ, 2009 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2009 ਦਾ ਬਿੱਲ ਵੀ ਪੀਐਸਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। 2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ, ਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਅਗਸਤ 2010 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਲੀਅਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ "ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਡਿਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।" ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।[NONE]

2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਪੀਐਸਸੀ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ 2009ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ:[NONE]

“ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿਸਟਮਾਂ, ਵਧੀਆ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਕ ਡਿਸਕਲੋਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਜਿਵੇਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਰੇਂਜ ਵਾਲਿਊਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਚੈੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿਸਟਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ/ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਤਮ-ਨਿਯਮਨ; ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਿਸ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਿਸ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲੀਆ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਆਡਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ; ਸਖਤ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ; ਆਡਿਟ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਨਕ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ”

iv. ਹੋਰ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ ਸੀ।

v. ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 2009 ਦਾ ਬਿੱਲ 1993 ਦੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਮਾਰਕੀਟ ਸਕੈਮ ਅਤੇ 2002 ਦੇ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਸਕੈਮ 'ਤੇ ਜੇ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 2009 ਦਾ ਬਿੱਲ ਵਧਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਫਿਆਸਕੋਜ਼ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਸੁਝਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਆਡਿਟਰਾਂ ਲਈ ਸਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਪੰਨੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ. ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਨੇ ਨਿਯਮਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਹੋਰ

ਵੀ ਸਖਤ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਲਈ ਭਾਰੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ।

vi. ਰਿਪੋਰਟ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਝਾਵ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(10) (ਜੋ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਏਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਏ ਗਏ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡਿਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

“34.ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੁਝਾਵ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ:-

(ਡੀ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(e) (i) ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(10) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿੱਲ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਡੀਟਰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਰਮ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਧੀਨ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।”

b. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਬਿੱਲ, 2011

i. ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2011 ਦਾ ਬਿੱਲ ਦਸੰਬਰ, 2011 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬਿੱਲ, 2009 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬਿੱਲ, 2011 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ii. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ 2009 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(10) ਨੂੰ (ਜੋ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਪਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐੱਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸੀ:

ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣਾ; ਅਤੇNONE

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ।NONE

iii. 2001 ਦਾ ਬਿੱਲ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140 ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 2011 ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, 2011 ਦਾ ਬਿੱਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2009 ਦਾ ਬਿੱਲ) ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਅਧੀਨ 2011 ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ, 2011 ਦਾ ਬਿੱਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਇਸ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ 2011 ਦੇ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“(5) ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾ, ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਨੇ, ਚਾਹੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਾਂਠ-ਗਾਂਠ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇ ਅਰਜ਼ੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਡੀਟਰ, ਚਾਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਰਮ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 447 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ – ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦ “ਆਡੀਟਰ” ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਫਰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ”।

iv. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਵਰੀ 2012 ਵਿੱਚ, 2011 ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੜ੍ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ] ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

v. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਪਰੀਖਣ 2011 ਦੇ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਜੋਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.6 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਬਿੱਲ, 2009 ਦੇ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦਾ ਪਰਿਚਯ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 143(12) ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ - ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟੈਟਿਊਟਰੀ ਆਡਿਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਸ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ. ਬਨਾਮ ਅੰਤਰਿਕਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿ. ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (2023) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 216.

3.7 ਇਹ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ X ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਇ X ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ 'ਆਡਿਟ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 143 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (12) ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3.8 ਇਹ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਐਕਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਇੱਕ ਹੈ "ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੇਵਾਵਾਂ"। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਆਡਿਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

3.9 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140 (5) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਸਾਫ ਸ਼ਬਦ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਸੁਓ ਮੋਟੂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ/ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਗੇ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

3.10 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ-ਟਰਮ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

3.11 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਜੋ ਇੱਕ ਮੂਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ, ਮਾਣਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰਿਯ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਡੀਟਰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3.12 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਇਸ ਲਈ ਮਾਣਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

3.13 ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ “ਧੋਖਾਧੜੀ” ਜਾਂ “ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿਵਹਾਰ” ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਸਮੇਟੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ/ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਖੋਜ “ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ” ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਵੇ।

ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ “ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ” ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਪੀਰੀਅਡ ਲਈ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ “ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼” ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਆਡਿਟਰ” ਜਾਂ “ਬਦਲੇ ਗਏ ਆਡਿਟਰ”.

3.14 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡਿਟਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਕ੍ਰਿਯ/ਗਵਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ. ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੁਤੰਤਰ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ/ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਰ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਹੈ. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ “ਹਟਾਉਣ” ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਹੈ।

3.15 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

3.16 ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਅਕ ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ. ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

a) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5), ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, ਸਿਰਫ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਲੋਚਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਡੀਟਰ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਪਰ ਮਾਨਯੋਗ NCLT ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ 140(5) ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਐਕਟ ਦਾ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਦੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸ਼ਬਦ;

b) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਉਸ ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਮੰਨਦਾ ਹੈ;

c) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਮਨਮਾਨੀ, ਸਖਤ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬਣ ਸਕੇ।

d) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਡੀਟ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਡੀਟ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

3.17 ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

a) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਿਆਯਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਲਿਤ ਜਾਂ/ਜਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

b) ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਨ ਟੈਰੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਪਰ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਧਾਰਾ 447 ਦੇ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਵਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ “ਇਨ ਟੈਰੋਰਮ” ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

c) ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਪੂਰਣ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ [ਵੇਖੋ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ ਮਾਈਕੋਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੈਗਮਾ ਲੀਜ਼ਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ (1999) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 253]. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਜੀਬਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ:

i. ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤੀਵਾਲਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ), ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਿਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਗਲਤੀਵਾਲਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ii. ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਨ ਟੈਰੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਡਿਆਲ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਬਦਲੀ/ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

d) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਅਵਧੀ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਅਵਧੀ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ:

i. ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। [ਦੇਖੋ ਮਦਰਾਸ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 463 (ਪੈਰਾ 101-102)]

ii. ਧੋਖਾਧੜੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

iii. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਸਿਰਫ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ। ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀ (ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਦੁਆਰਾ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਵਰਜਿਤ ਹੈ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੇਵਾ, ਐਕਚੁਆਰੀਅਲ ਸੇਵਾ ਆਦਿ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਡੀਟਿੰਗ ਫਰਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਡੀਟ ਫੰਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ; ਅਤੇ

iv. 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਿਸਚਿਤ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਨਿਵਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਹ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

v. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਆਡਿਟਰ ਇੱਕ ਫਰਮ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਨਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਿਰਫ ਖੋਜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 147 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

(5) ਜਿਥੇ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡਿਟ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡਿਟ ਫਰਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟ ਫਰਮ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਉਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਡਿਟ ਫਰਮ ਦੇ ਚਿੰਤਤ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਡਿਟ ਫਰਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ, ਚਿੰਤਤ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਸਾਥੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

3.18 ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਡਿਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਜਾਏ, ਚਿੰਤਤ ਆਡਿਟਰ ਖਿਲਾਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸੇ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ 'ਫਿੱਟ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ' ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਉਪਯੁਕਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: ਅ. ਧਾਰਾ 241(3) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 14.8.2019 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾਲ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 241(3) ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ ਦੀ ਹੋਲਦਾਰੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਫਿੱਟ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ" ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

a. ਧਾਰਾ 241(3) ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਪਬੰਧ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ 14.8.2019 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀ 'ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਦਫਤਰ"।

b. "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ" ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਦੇ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 243(1A) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 243(2)।

(1A) ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 242 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4A) ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (b) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1A) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜੋ ਇਸ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ" ਦਾ ਜਿਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਰਗੇ ਕੁੰਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।

c. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ"। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਡੀਟਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਫਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

3.19 ਉਪਰੋਕਤ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, (i) ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਸਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ; (ii)ਧਾਰਾ 140(5) ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਠੋਸ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਅਡੀਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੋਂ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਡੀਟਰ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਬੇਮਾਨੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ; (iii) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮਕ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸੰਭਵਤ: ਸਜ਼ਾਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦਾ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦੇਸ਼ / ਉਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਡੀਟਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਅਡੀਟਰ ਬਣਨ ਤੋਂ।

3.20 ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ: ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

a) ਡੈਲੋਇਟ 2008 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ IFIN ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਆਡੀਟਰ ਸੀ 2018. ਡੇਲੋਇਟ 2018 ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਇਆ;

b) BSR ਨੂੰ 2017 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

c) ਡੈਲੋਇਟ ਅਤੇ BSR ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2017-2018 ਲਈ IFIN ਦਾ;

d) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ

140(5) ਬੀਐਸਆਰ ਅਤੇ ਡੈਲੋਇਟ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 1 ਜੂਨ, 2019. BSR ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨਕ ਆਡੀਟਰ ਸੀ।

e) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਰਥਾਤ ਡੇਲੋਇਟ ਅਤੇ ਬੀਐਸਆਰ ਨੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਢੰਗ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਡੇਲੋਇਟ ਇਕੱਲੀ ਸੀ ਆਡੀਟਰ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਲਈ ਜਦੋਂ ਆਡਿਟ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ BSR ਦੁਆਰਾ;

f) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, BSR ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ 2019 ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਐਕਟ ਦੀ 140(5)। ਡੇਲੋਇਟ ਜੋ ਕਿ 2018 ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ; ਅਤੇ

g) ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਭਾਰਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਨਯੋਗ NCLT ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਸੀ IFIN ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3.21 ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਆਡੀਟਰਾਂ - ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਇਆ।

3.22 ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦੇ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੀ ਚਾਲਾਕੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਮਾਨਯੋਗ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਆਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

3.23 ਜਿਹੜੇ ਦਿਲੋਇਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਮਾਨਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ, ਚਾਹੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਾਂਝ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਆਡੀਟਰਾਂ ਯਾਨੀ ਦਿਲੋਇਟ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2017-2018 ਲਈ ਆਡੀਟਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅੰਤਤਃ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦਾ ਬਦਲਾਅ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਮਾਨਯੋਗ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਦਿਲੋਇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦਿਲੋਇਟ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਖਿਲਾਫ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

3.24 ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਾਈਡ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ.

ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ:

a. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ/ਅਧੂਰੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਧਾਰ ਹੈ: (i) ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ; ਅਤੇ (ii) 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜੋ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਖੁਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ; ਅਤੇ

b. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੇ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਤਨੇ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ:

a. ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ:

i. 30 ਸਤੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ) 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ 100-169 ਇਕਾਈਆਂ ਤੱਕ ਹੈ;

ii. ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 30 ਨਵੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਸਨ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਆਦਿ;

iii. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਬਾਂਹ ਹੈ। ਇਹ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਤੀਜੇ ਪਾਰਟੀ ਕਰਜਾਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਫੰਡਿੰਗ ਰੂਟ ਕਰਦਾ ਹੈ;

iv. ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਓਵਰਲੈਪ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ IL&FS ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ IFIN ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਅਤੇ IFIN ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ; ਅਤੇ

v. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ IL&FS ਸਮੂਹ ਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਇਕਾਈਆਂ ਆਦਿ ਵਿਚਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੈ ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ IFIN ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ IL&FS ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ (ਜੋ ਕਿ ਤੀਜੇ ਪਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ) ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਤੇ,

ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਆਡੀਟਰ/ ਸੀ.ਏ. ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਖੋਜਾਂ ਸਨ ਜੋ ਕਈ ਉਲੰਘਣਾਂ, ਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਂ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

ਬੀ. ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਤ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ ਸੀ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ:

i. 212(14) ਦਿਸ਼ਾ ਖੁਦ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਐਸਐਫਆਈਓ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਾਧੂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਏ SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੇਕਰ SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 212(14) ਦਿਸ਼ਾ ਇੱਕ ਟਾਈਪੋਗ੍ਰਾਫਿਕਲ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਹੈ SFIO IFIN ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਚਾਰਜਿੰਗ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ SFIO ਦੁਆਰਾ;

ii. ਯੂ.ਓ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ/ਉਚਿਤਕਰਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

iii. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾਵੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ 30 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾਂਤਕ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਜੋ ਕਿ 212(14) ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕੇਵਲ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

iv. ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਲਾ ਫਾਈਡਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਮਾਨਕ ਹੈ - ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਗਤੀ ਦੇ ਸੰਤਹੀ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

v. ਇੱਕ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਸੀ - ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

3.25 ਹੁਣ ਐਸ.ਸੀ. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਕਿ ਐਨ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ 212(14) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(11) ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 03.11.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਮਿਤੀ 30.11.2018 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ। ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਇੱਕ ਸਾਦੇ

ਨਿਰੀਖਣ 'ਤੇ, ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(12) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਖਿਲਾਫ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕਾਂਤ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 202(VIII) ਅਤੇ 202(XII) ਵਿੱਚ ਸਰਾਹੀ ਗਈ ਹੈ।

3.26 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਡੀਟਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ:

a. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ;NONE NONE

b. ਧਾਰਾ 143 ਅਤੇ 147 ਅਧੀਨ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ;NONE NONE

c. ਵਿੱਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਖਾਤਾ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ/ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਦਬਾਈ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 211 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 628 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 129 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 448 ਦੇ ਐਕਟ।NONE NONE

ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਅਸਾਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾ ਸੋਧੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਕਾਉਂਟਿੰਗ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

3.27 ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਕਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਡੀਟਿੰਗ; ਗੈਰ-ਤਬਦੀਲਯੋਗ ਦੇਬੈਂਚਰਾਂ ਦੀ ਆਡੀਟਿੰਗ; ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਆਡੀਟਿੰਗ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਆਡੀਟਰਾਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 417, 420 ਆਰ/ਡਬਲਿਊ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਅਭਿਯੋਗ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

3.28 ਉਪਰੋਕਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ./ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ, 2013 ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਣ।

ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ:

4. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਪਸਥਿਤ ਹੋਏ ਵਰਿਸਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:

i) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14, 19(1)(g), 20 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਹੈ।

ii) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਹਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਰੋਕਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਵਿੱਚ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਜਿਹੇ ਬਦਲਾਅ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਕੋਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

iii) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੇ ਦੋ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ, ਅਰਥਾਤ, 09.08.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 18.10.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਦੇਸ਼ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ 29.05.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 140(5) ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ।

iv) ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹਿਆਂ – ਮੂਲ ਰਿਟ ਯਾਚਿਕਾਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 132, 141, 147, 245, 447 ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 435 ਤੋਂ 438 ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਇਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਦੀ ਬਹਾਵ ਕਾਰਨ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

v) ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140 ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ: ਧਾਰਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਇੰਚੁਰਮਥਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਬਨਾਮ ਰਾਵਤਮਲ ਦੂਗਰ, (2004) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 766 (ਪੈਰਾ14) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।

vi) ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 132, 141, 147, 245, ਅਤੇ 447 ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ:

i. ਧਾਰਾ 132 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ("ਐਨ.ਐਫ.ਆਰ.ਏ.") ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨ.ਐਫ.ਆਰ.ਏ. ਨੂੰ ਧਾਰਾ 132 ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ (ਸਮੇਤ) ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਉੱਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕੇ (ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਸਮੇਤ) ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਲਈ। ਧਾਰਾ 132 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ "ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰਟਰਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1949 ("ਸੀ.ਏ. ਐਕਟ") ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ। "ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਦਾਇਰਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੈਡਿਊਲ I ਅਤੇ II ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਆਡਿਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਐਨ.ਐਫ.ਆਰ.ਏ. ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਨ, ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ii. ਧਾਰਾ 141(3)(ਐਚ), ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 141(3)(ਐਚ) ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਬੰਧੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ, ਧਾਰਾਵਾਂ 140(5) ਅਤੇ 141(3)(ਐਚ) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਉੱਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਸੈੱਟ ਆਫ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹੋਰ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਅਵਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

iii. ਧਾਰਾ 147(3) ਆਡਿਟਰਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 147(2) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 147(5) ਆਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਡਿਟ ਫਰਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

iv. ਧਾਰਾ 241(3)(ਏ) ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।" ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਡਿਟਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ: (i) ਕੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਈ ਹੈ; (ii) ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਕੌਣ ਹਨ; (iii) ਕਿਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ (iv) ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 242 (4ਏ) ਅਧੀਨ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ:

"242. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ। - (1) ਜੇਕਰ, ਧਾਰਾ 241 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ...

(44) ਧਾਰਾ 241 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

v. ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 243 (1A) ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

“243. ਕੁਝ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ ਨਤੀਜੇ – (1ਏ) ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 242 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਧਾਰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ...” ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ....”

ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 243 (1A) ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਲਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

vi. ਧਾਰਾ 245(1)(g)(ii) ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਆਡਿਟ ਫਰਮ ਸਮੇਤ, ਆਪਣੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ “ਗਲਤ ਜਾਂ ਭੁਲਾਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਕਲਾਸ ਐਕਸ਼ਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 245(2) ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ “ਕੋਈ ਵੀ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ” ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

vii. ਧਾਰਾ 447 ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 447 ‘ਧੋਖਾਧੜੀ’ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

“447, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਬਿਨਾਹ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਕਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਕਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ. ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ-

(i) “ਧੋਖਾਧੜੀ” ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ, ਚੂਕ, ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਛੁਪਾਈ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਂਡ ਸੇਲਜ਼ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ.ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਂਠ-ਗਾਂਠ ਕਰਕੇ, ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸ਼ੇਅਰਹੋਲਡਰਾਂ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲਾਭ ਲੈਣ ਲਈ, ਚਾਹੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਜਾਂ ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ:

(ii) "ਗਲਤ ਲਾਭ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਵੈਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ,NONE NONE

(iii) "ਗਲਤ ਨੁਕਸਾਨ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਵੈਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹੱਕ ਹੈ"NONE NONE

vii) ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 435 ਤੋਂ 438 ਤੱਕ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਜੋ ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

viii) ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾਨਿਵ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ 2013 ਦੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੀ (ਅ) ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ; (ਬੀ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਨਿਯਮਨ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ; (ਸੀ) ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 243 (1ਏ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਧਾਰਾ 241 ਅਤੇ 242(4ਏ) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (ਡੀ) ਧਾਰਾ 141(3)(ਐਚ) ਅਧੀਨ ਅਯੋਗਤਾ ਜੋਕਰ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਹਰੇਕ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੋਕਥਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ix) ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭਾਗ ਨੇ ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਡੀਟਰ "ਬਦਲਣ" ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਾਂਠ-ਗਾਂਠ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਡੀਟਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਬਦਲਣ" ਨੂੰ "ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਦਲਣਾ ਜਾਂ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨਾ" ਅਤੇ "ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਚੁਣਾਅ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

x) ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ "ਬਦਲਾਅ" ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

xi) ਅਗਲਾ ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਇੱਕ ਤਤਕਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਕਾਰਜ" ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਡੀਟਰ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋ ਟੈਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਡੀਟਰ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

xii) ਅਗਲਾ ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਡੀਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਡੀਟਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 447 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ

ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਰਮ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਆਪੋ-ਆਪ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵਰਜਨਾ ਇੱਕ ਇਨ ਟੈਰੋਰਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

xiii) ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਰਧ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਾਨਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਰਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬਨਾਮ ਬਾਰ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (1989) ਸੁਪ ਦੂਜਾ SCC 25 (ਪੈਰਾ 41) & ਆਈਸੀਏਆਈ ਬਨਾਮ ਐਲ.ਕੇ. ਰਤਨਾ & ਓਰਸ. (1986) 4 SCC 537 (ਪੈਰਾ 18)।

xiv) ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ, ਇਹ ਧਾਰਾ 447 ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 447 ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਐਨਸੀਐਲਟੀ ਨੇ ਉਸ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨੀ ਸੁਗਰਸ ਅਤੇ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2019) 5 SCC 480 (ਪੈਰਾ 55)।

xv) ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਐਨਐਫਆਰਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

xvi) ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉੱਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ:

i. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਣਇੱਛੁਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। [ਵੇਖੋ ਡਾ. ਜੈਸ਼ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਵ ਪਾਟਿਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2021) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 (ਪੈਰਾ 150)।

ii. ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ। [ਵੇਖੋ ਜੈਸ਼ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣਰਾਵ ਪਾਟਿਲ (ਉਪਰੋਕਤ) (ਪੈਰਾ 151)।

iii. ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਹ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ। [ਵੇਖੋ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਲੇ ਪਾਰਲੇ ਕੇਲਵਾਨੀ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2022) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 725 (ਪੈਰਾ 16)।

xvii) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੰਦਿਗਧ ਦੰਡਨਾਤਮਕਤਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਿਰਮਾਣ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਵੱਲ ਝੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੰਡ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋ ਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ"। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਖੈਤਾਨ, (2023) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 643 (ਪੈਰਾ 55) ਅਤੇ ਤੋਲਾਰਾਮ ਰੇਲੁਮਲ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਰਾਜ. (1955) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 158 (ਪੈਰਾ 8)।

xviii) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ/ਫਰਮ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਰੱਖਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਛੱਡ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੂੰ ਆਈ.ਐਫ.ਐਨ. ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। xix) ਅਗਲਾ ਦਾਅਵਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਆਡੀਟਰ ਜੋ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਮਾਨਤਾ ਕਲਪਨਾ ਕੇਵਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਕਲਪਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਭੁਵਾਲਕਾ ਸਟੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਅਨ੍ਰ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਓ.ਆਈ., (2017) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 598 (ਪੈਰਾ 38) ਅਤੇ ਸੰਤ ਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਮਾਡਰਨ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2010) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 336 (ਪੈਰਾ 14)।

xx) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 140 ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਸਤੂ, ਅਰਥਾਤ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦਾ ਹਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬਦਲਾਉ, ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪਿਛਲਾ ਆਡੀਟਰ, ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ।

xxi) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਿਛਲੇ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ। ਇਹ ਦੁਆਲਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗਾਂ (ਅ), (ਬ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 140(5) ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲੋਇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਦਿਲੋਇਟ ਦਾ "ਮਾਨਤਾ ਹਟਾਉਣ" ਮੰਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਨਤੀਜਤਨ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ 140(5) ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਰਾਹਤ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

xxii) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ, ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਿਲਾਫ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦੇ 19 ਜੂਨ 2019 ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ "ਮਾਨਤਾ ਹਟਾਉਣ" ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਖਿਲਾਫ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਕਲਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਕਲਪਨਾ ਬਣਾਈ।

xxiii) ਫਿਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਿਛਲੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਾਨੂੰਨ/ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਮਾਨਤਾ ਆਡੀਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ" ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ. ਹਿੰਮਤਲਾਲ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਕੰਪਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2018 ਐਸ.ਸੀ. 2804 (ਪੈਰਾ 8) ਅਤੇ ਸੈਲੂਲਰ ਆਪਰੇਟਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 186 (ਪੈਰਾ 20-21)।

xxiv) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਸੁਪੁਲੇਟੀ ਵੇਂਕਟੇਸਵਰਲੂ ਬਨਾਮ ਮੋਟਰ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਰਸ, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 770, ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ “ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੱਥ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਨਿਰਣਾਇਕ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।”

xxv) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ BSR ਨੇ 140(5) ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਅਸਤੀਫਾ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਹੁਣ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

xxvi) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ-ਲਿਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ: ਉਹ ਆਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

xxvii) ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਵਿੱਚ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਰੂਪ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਇੱਕ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 141(3)(ਐਚ) ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 435 ਤੋਂ 446 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੁੱਗਣੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 20(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ "ਨਾਗਰਿਕ ਮੌਤ" ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਯੋਗਤਾ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(1)(g) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਹੈ, ਉਲੰਘਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ, ਅਤਾਰਕਸੰਗਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 19(6) ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਇਸਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਗੰਭੀਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨੂੰ "ਬਚਾਉ" ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ।

xxviii) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ., ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 140(5) ਕੰਪਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਆਡਿਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਸਮੇਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਕਲਪਨਾ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਾਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਵ-ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਗਲਤ ਮਾਨਤਾ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡਿਟਰਾਂ ਨੂੰ "ਬਦਲਿਆ" ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

xxix) ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਕ ਤੱਥ" ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨਾ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਨਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪਾਰਵਤੀ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559 (ਪੈਰਾ 27, 28, 36) ਅਤੇ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ, (2007) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 732 (ਪੈਰਾ 74-76)। ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧਾਰਭੂਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਲਰਾਮ ਗਾਰਗ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ., (2022) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 425 (ਪੈਰਾ 45 ਅਤੇ 51) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ।

xxx) ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦਾ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਐਮ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

xxxi) ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਖੁਦ ਪਿਛਲੇ ਆਡੀਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ; ਦੂਜਾ, ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਤੀਜਾ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦਾ ਦੂਜਾ ਹੁਕਮ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਚੌਥਾ, ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਅਧੀਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ, ਤੁਰੰਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਪੰਜਵਾਂ, ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ 26.09.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਖ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ।

4.1 ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(14) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(15) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

i) ਸੈਕਸ਼ਨ 212(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਮਤਾ, ਜਨਹਿਤ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇ;

ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 212(11) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; iii) ਸੈਕਸ਼ਨ 212(12) ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਕੇਵਲ "ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰਤੀ" 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(11) ਅਧੀਨ ਇੱਕ "ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

iv) ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 212(12) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂਚ ਦਫਤਰ ਬਨਾਮ ਰਾਹੁਲ ਮੋਦੀ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266 (ਪੈਰਾ 30) ਵਿੱਚ ਹੈ;

v) ਧਾਰਾ 212(14) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਦ "ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਕੈਨਿਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਾ ਕਰਨਾ;

vi) ਧਾਰਾ 212(14A) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 212(11) ਜਾਂ 212(12) ਅਧੀਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ;

vii) ਧਾਰਾ 212(15) ਅਧੀਨ, ਕੇਵਲ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" (ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਫਾਇਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973. (ਸੀ.ਐਚ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 212(15) ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 212(12) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ;

viii) ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 212(11) ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ 'ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ' ਹੈ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ 'ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ' ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ 'ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ' ਨੂੰ ਹੀ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 212(14A) ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ;

ix) ਇਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ, ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਾਇ (ਜੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇ) ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਕਲਪ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਵ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੀ ਰਾਇ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਆਧਾਰਿਤ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਤੇ। ਹੋਰ, ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀ 'ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ', ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

x) ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਸਐਫਆਈਓ ਦੀ 2ਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ "ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ "ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ" 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2 ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਧਾਰਾ 212(12) ਅਧੀਨ ਇੱਕ "ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕਲਪ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ;

xi) ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ/ਅਨਿਯਮਿਤਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਕਲਪ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਅਪੇਕਸ਼ਿਤ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਗਾਇਬ ਹੈ;

xii) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਬਾਕੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173(2) ਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪੀ.ਐਮ.ਸੀ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜ 2014(3) ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.ਐਨ (ਕ੍ਰ.) 454 (ਪੈਰਾ 11 ਅਤੇ 19); ਪ੍ਰਵੀਨ ਚੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ, ਕ੍ਰਿ. ਐਪ. ਨੰ. 49, 1964; ਹਰੀ ਚੰਦ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕ੍ਰਿ. ਮਿਸਕ. (ਐਮ) 99 ਅਤੇ 111 ਦਾ 1977 (ਪੈਰਾ 14)। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, 2ਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸਐਫਆਈਓ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 1.5 ਅਤੇ 4.126.1 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 212(12) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ;

xiii) ਜਦੋਂ ਵੀ 2ਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਐਮਸੀਏ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ 2ਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈਐਫਆਈਐਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਐਸਐਫਆਈਓ ਨੂੰ 2ਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ;

xiv) ਹੋਰ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ., ਬਾਵਜੂਦ ਪੂਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ, ਕੋਈ ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ ਜੋ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਪੈਰਾ ਵੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਸਮ ਖਾ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ;

xv) ਧਾਰਾ 212(12), ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ 212(12), (14) ਅਤੇ (15) ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਹੋਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 173(8) ਦੀ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਧਾਰਾ 173(2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173(8) ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਮਲ ਲੋਚਨ ਸੇਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓੜੀਸਾ (1982) 54 ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. 509 (ਪੈਰਾ 5) ਅਤੇ ਏ.ਵੀ. ਧਰਮਾ ਰੈੱਡੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਏ.ਪੀ. & ਓਰਸ., 2011 ਕ੍ਰਿਲਜ 185 (ਪੈਰਾ 5)। ਇਸ ਲਈ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਅਤੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ "ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ" ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ;

xvi) ਚੂੰਕਿ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰੀ, ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਅਲਟਰਾ ਯੈਸ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਸ਼ੂਨਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਰਥਕ ਹੈ;

xvii) ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਬਿਨਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ;

xviii) ਧਾਰਾ 212(14) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ "ਪੜਤਾਲ" ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ" ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

xix) ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਨਸੁਖਭਾਈ ਵਿਠਲਦਾਸ ਚੌਹਾਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 622 (ਪੈਰਾ 17, 18 ਅਤੇ 19);

xx) ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ 28.05.2019 ਨੂੰ 2ਜਾ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਜਮਾ ਕੀਤੀ। ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ 32,000 ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਲਗਭਗ 787 ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਸੀ। 2 ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਅਫਸਰ (ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੈਕਸ਼ਨ), ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਨੋਟ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ' ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ 29.05.2019 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ (ਭਾਵ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ)। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਨੋਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਾਵਜੂਦ ਈਮੇਲਾਂ ਦੁਆਰਾ 01.10.2019, 10.10.2019, ਅਤੇ 14.10.2019 ਨੂੰ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਕੱਢਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ;

xxi) 2ਜਾ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਲਈ 2ਜਾ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 212(14) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ) ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੇ.ਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 676 (ਪੈਰਾ 18) ਅਤੇ ਅਨਿਰੁਧਸਿੰਘਜੀ ਕਰਨਸਿੰਘਜੀ ਜਾਦੇਜਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 302 (ਪੈਰਾ 15);

xxii) ਹੋਰ, ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ 2ਜਾ ਅੰਤਰਿਮ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸੇ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਲਾਸਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਉਚਿੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾਏਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟੀ.ਟਕਾਨੇ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਈ.ਬੀ.ਆਈ., (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 162 (ਪੈਰਾ 6.2.3);

xxiii) ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਬੌਂਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ;

xxiv) ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਭਿਯੋਗ ਅਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਕ□ਤ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੋਕੁਲਚੰਦ ਦ੍ਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮੋਰਾਰਕਾ ਬਨਾਮ ਦ ਕਿੰਗ, (1947-48)

75 ਆਈਏ 30; ਯੂਸੁਫਅਲੀ ਮੁੱਲਾ ਨੂਭੋਯ ਬਨਾਮ ਦ ਕਿੰਗ, 1949 ਕ੍ਰਿ ਐਲਜੇ 889 (ਪੈਰਾ 15); ਮੋਹਦ. ਇਕਬਾਲ ਅਹਮਦ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜ, (1979) 4 ਐਸਸੀਸੀ 172 (ਪੈਰਾ 3); ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

xxv) ਐਮ.ਸੀ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਆਰਡਰ ਅਵੈਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਭਿਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੂਨਿਆਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੈ।

4.2 ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2300/2011 – ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅੰਤਿਮ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

4.3 ਉਪਰੋਕਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੂਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ:

5. ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ "ਆਡੀਟਰ ਦਾ ਹਟਾਉਣਾ, ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ" ਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ X ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ "ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ" ਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਲੇਖਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ X ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ" ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਵਿੱਤੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਿੱਲ, 2009 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘੋਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਸੀ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਲਈ ਸਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2009 ਬਿੱਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 123(10) ਜੋ ਕਿ 'ਤੇ NCLT ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਏ ਗਏ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ।

5.1 ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 143 ਆਡਿਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 143 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (12) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਸਤ□ਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਡਿਟਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਵਿਧਾਨਿਕ ਫਰਜ਼ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 144 ਐਕਟ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਆਡਿਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਡਿਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 144 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਲੁਕੋਈ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

5.2 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(1) ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(2) ਅਤੇ (3) ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(4) ਐਕਟ ਇਕ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਰਹੇ ਆਡੀਟਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ.) ਨੂੰ, ਚਾਹੇ ਸੁਓ ਮੋਟੂ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸ ਆਡੀਟਰ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ, ਚਾਹੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲੇ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਸੁਭਾਵ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਸਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਬਦਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ (ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ) ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ ਟੈਮ ਉਪਾਯ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਾ ਫੇਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਮੁਅੱਤਲੀ ਵਰਗਾ ਹੈ।

5.3 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਹੋਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਡੀਟਰ, ਚਾਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਫਰਮ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਉੱਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 447 ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 140(5) (ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਬਿੱਲ, 2009 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿਛਲੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵ

6. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਡਿਟਰ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਆਡਿਟਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਬਾਅਦਲੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ

ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹਟਾਉਣਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਆਡਿਟਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪਰਿਣਾਮ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਡਿਟਰ ਨੇ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਹਿਯੋਗ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ/ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡਿਟਰ ਦਾ ਬਾਅਦਲਾ ਅਸਤੀਫਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ/ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਡਿਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਡਿਟਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

6.1 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਇੱਕ ਸੁਸਥਾਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਚਲੇਗੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਡੀਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਲਈ ਪਰਿਣਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਲਈ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਕਿ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਨੇ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ, ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ/ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ "ਕੋਈ" ਸ਼ਬਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ/ਫਰਮ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

7. ਇਸ ਲਈ, ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਸੁਓ ਮੋਤੁ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਾਰਕਿਕ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਡੀਟਰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੇ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 140(5) (ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ) ਅਧੀਨ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ

ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੱਚੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਡੀਟਰ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਖਤਰੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

8. ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਡੀਟਰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 132, 141, 147, 245 ਅਤੇ 447 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 140(5) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ, ਧਾਰਾ 140(5) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਡੀਟਰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਡੀਟਰ ਖਿਲਾਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 241(3) ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨਤੀਜਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ 'ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੰਪਨੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਬਾਰੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਨੂੰ 14.08.2019 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 243(1A) ਅਤੇ 243(2) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਫਤਰ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦਫਤਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੇਜਰ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਨਹੀਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 241(3) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ"। ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਧਿਆਇ X, ਆਡੀਟਰ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਫਤਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5), 2013 ਅਧੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਧਾਰਾ 241(3) ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਇਸ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੈ ਕਿ “ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ।” ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ,

ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਆਡੀਟਰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ – ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. & ਡੈਲੋਇਟ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ./ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼(ਾਂ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ./ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਏ.ਟੀ. ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉਪਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) (ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ) ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਕਾਰਵਾਈ/ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਡੀਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਡੀਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ।

12. ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ/ਵਿਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਰਿਟ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ/ਵਿਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਨੂੰ ਅਤਿਰੇਕਤਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੂਲ ਰਿਟ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ/ਵਿਧਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 140(5) ਅਤਿਰੇਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਅਨਿ

13. ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਆਦਿ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਡੀਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਗ਼ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਜਨਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ X ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ "ਆਡੀਟ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰਾਂ" ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

14. ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਸਮੇਤ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੰਜੋਗ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਨਲਟੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ ਬਣਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ/ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਵਰਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ, ਆਡੀਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਫਰਮ ਸਮੇਤ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਤੇ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਅਯੋਗਤਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 140(5) ਬੀ.ਐਸ.ਆਰ. ਅਤੇ ਇਸਦੇ

ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਚੋਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 19(1)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਡ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਿਸਕੰਡਕਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਧਾਰਾ 140(5) ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਮਾਨਾ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਲੇਖ 19(1)(g) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 212(14) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 212(14) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ IFIN SFIO ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 30 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਨਾ-ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ IFIN SFIO ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 212(14) ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਯੋਗ ਸੀ।

15.1 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੋਚ ਤੋਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਨਾ-ਲਾਗੂਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 750 ਪੰਨਿਆਂ ਅਤੇ 32000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ, SFIO ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਸੀ।

15.2 ਹੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਕਿ IFIN SFIO ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ 30 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਨਾ-ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 750 ਪੰਨਿਆਂ ਅਤੇ 32000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ 30 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ 30 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਨਾ-ਲਾਗੂਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਨੋਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਅੰਤਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਸੀ ਕਿ, ਕੀ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਐਲ.ਐਲ.ਪੀ. (ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ)

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

15.3 ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਧੂਰੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ

ਨਿਰਦੇਸ਼/ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਜੋ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. – ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 30.09.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੂੰ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 100-160 ਇਕਾਈਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਜਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਧੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਜਟਿਲ ਸਟਰੱਕਚਰ ਅਤੇ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜੇਕਰ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੌਰਾਨ ਆਈ.ਐਲ.ਐਂਡ.ਐਫ.ਐਸ. ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਗਰੁੱਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬੇਨਕਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕੁਆ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਲਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਨੇ ਆਈ.ਐਫ.ਆਈ.ਐਨ. ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਰੀ ਸੰਕਰਨ ਸਮੇਤ ਹਰੇਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਉਲੰਘਣਾਂ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਂ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਸਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤ 'ਤੇ NCLT ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਡੀਟਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਏ ਗਏ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਆਡੀਟਰ।

ਨਿਸਕਰਸ਼:

16. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਅਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 140(5) ਨਾ ਤਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 14, 19(1)(ਗ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ/ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹੇਗੀ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ/ਕਾਰਵਾਈ ਆਡੀਟਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 140(5) ਦੀ ਦੂਜੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਤੀਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਆਡੀਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਮ

ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.ਟੀ./ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 140(5) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 212(14) ਅਧੀਨ 29.05.2019 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਫ.ਆਈ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 20/2019 ਦੀ ਫਾਇਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ (ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ) ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਕਤ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ.ਸੀ. ਨੰਬਰ 20/2019 ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

18. ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ, ਭਾਵ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2305-2307/2022; 2302-2303/2022; ਅਤੇ 2300/2022 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2298/2022, 2299/2022 ਅਤੇ 2304/2022, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 793/2022; 801/2022 ਅਤੇ 877/2022 ਜੋ ਕਿ ਦਿਲੋਇਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਸ਼ੁਭਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate